

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

Coloniae Munatianæ, 1665

4 Reddito temporib[us] poscentis debita sacris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62915)

sustinuerunt a supplicia. Si deat ergo quilibet sic delicta corrigere, ut post mortem non oporteat talem poenam tolerare. Quaedam enim peccata sunt, quae sunt mortalia, & in poenitentia sunt vitalia, non tamen statim sanata. Saepem enim quidam aegri moreantur, nisi medicarentur: non tamen statim sanentur: languet victurus, qui prius erat mortuus. Qui autem impoenitens moritur, omnino moritur, & eternaliter cruciabitur. Qui enim impoenitens finit, si semper viveret, semper peccaret. At Dei est misericordis, quod operatur finem peccantis: ob hoc etiam sine fine torquetur, quia nunquam ditabitur virtute: semper plenus iniquitate, semper sine charitate, torquetur sine fine.

¶ Quoniam vix licet Sic est emendation ex editione Plantiniana. Nam antea legebatur, Quod quamvis licet de eius salute. Augustinus, &c. Neg. ac non, sed interpretari voluit Augustinus hic auctor, sine dubio ista fecerat. Multa vero alia in hoc capite partim ex vetustis Gratiani, ceteribus, partim ex ipso originali sunt emendata.

QVÆSTIO IV.

Quid autem orationis tempore conjugali operi vacare non liceat, beatus Hieronymus in quodam sermone scribit, ita dicens.

C. I. ¶ Tempore, quo uxori debitum redditur, a carnibus agni abstinere oportet.

Sciatis & fratres charissimi, quoniam quicumque uxori debitum reddit, vacare non potest orationi, nec de carnibus agni comedere debet. Item paulo post: & si panes propositionis non poterant ab iis, qui uxores suas tegerant, comedi, quanto magis panis ille, qui de celo descendit, non potest ab iis, qui conjugaliibus paulo ante haere complexibus, violari, atque contingi? non quo nuptias condemnemus (hoc enim non dicimus): sed quod eo tempore, quo carnes agni manducaturi sumus, vacare operibus carnis non debeamus.

¶ Prior pars huius capituli, usque ad vers. Item. de industria videtur in summam collecta: reliqua autem ex originali est emendata & aucta.

C. II. ¶ A conjugali concubitu in sanctorum solemnitatibus est abstinendum.

Item Augustinus sermone 2. de tempore [id est, de 2. Dominica adventus.]

Quotiescunque h. aut dies natalis Domini, aut reliqua festiuitates adveniunt, sicut frequenter admonui, ante plures dies non solum ab infidelium, sed concubinarum consortio, sed etiam a propriis uxoribus abstinere debemus.

C. III. ¶ Diebus jejuniorum a propriis uxoribus abstinere oportet.

Item Ambrosius in sermone de adventu Domini.

Fratres, non solum debetis ab omni immunditia abstinere: sed etiam ab uxoribus propriis studiosissime contineris. Nullus omnino uxori suae jejuniorum diebus conjugetur.

¶ Nihilus In hoc sermone, qui habetur manuscriptus in bibliotheca Vaticana, hinc usque ad finem non habentur. Sed in alio sermone manuscripto de Quadragesima hac leguntur. Nullus omnino uxori suae jungatur ante octavam Paschae. In plevis, versu codicibus Gratiani hoc loco absunt ista verba jejuniorum diebus: de quibus tamen B. Ambrosius loquebatur: & ideo sunt etiam in rubrica.

a al. saepe sustinerunt. b venalia.] orig. c alit. moritur vel finitur. d al. peccandi. e torquetur.] orig. f In vigilia Paschae de usu agni. g Sent. 4. dist. 32. lvo p. 8. c. 87. h Sent. 4. dist. 32. i infelici.] vera lectio.

Idem super epistolam ad Corinthios. c. 5.

Si causa a procreandorum filiorum ducitur error non malum tempus concessum videtur ad ipsum usum: quia & dies festi, & dies processionis, & ipsa ratio concepit, & partus, iuxta legem cessari temporibus his debet demonstrant.

C. V. ¶ Uxor usus certis diebus cessare iubetur. Unde Augustinus in libro questionum veteris & novi Testamenti, quast. 127.

Christiano cum uxore sua convenire aliquando licet, aliquando vero non licet. Propter dies enim processionis aliquando non licet convenire: quia etiam a licitis abstinendum est, ut facilius impetrari possit quod postulat. Unde Apostolus de eo consensu ait abstinendum ad tempus, ut vacet orationi. Nam secundum legem e in ieiunio cadere. f. & iurgari non licet, postea licet: quia maior reverentia debetur Dei causis.

C. VI. ¶ Non vere penitentiam agit, qui continentiam non servat.

Item Ioannes Chrysostomus.

Vi in castigatione victus se dicit agere poenitentiam, frustra hoc sermone promittit, nisi egrediat de cubili suo, & ieiunio continentiam addat.

Capitulum hoc apud B. Ioannem Chrysostomum, ex quo citatur, non est inventum. Sed eodem sero legitur in commentariis B. Hieronymi ad cap. 2. Iohannis 8. & copiosius etiam expostis.

C. VII. ¶ Ab ingressu ecclesiae se operare se debet, ut cum propria uxore dormiens.

Item Gregorius in responsione 10. ad interrogationes Augustini.

Vlrum cum propria conjugis dormiens, nisi lotus, quae intrare ecclesiam non debet: sed neque lotus intrare statim debet. ¶ Quamvis enim de hac re diversae hominum nationes diversa sentiant, magis alia custodire videantur: Romanorum tamen semper, ab antiquioribus usus fuit, post admissionem proprii conjugis, & lavacri purificationem querere, & ab ingressu ecclesiae paululum reverenter abstinere. Nec hac dilcentes de putamus culpam esse conjugum: sed quia ipsa licita admittio conjugum sine voluptate carnis fieri non potest, a facri loci ingressu abstinendum est: quia voluptas ipsa esse sine culpa nullatenus potest. Non enim de adulterio vel fornicatione, sed de legitimo matrimonio susceptus fuerat, qui dicebat: [Ecce enim in iniquitatibus conceptus sum, & in delictis peperit mater mea.] ¶ Oportet itaque, legitima i carnis copula ut causa prolis sit, non voluptatis: & carnis committio creandorum liberorum signata, non factio vitiorum. Si quis ergo sua i conjugem, non cupidine voluptatis captus, sed solummodo liberorum creandorum gratia utitur, ipse profecto de ingressu ecclesiae, seu de sumendo corporis Domini, sanguinisque mysterio, suo est relinquendus iudicio: quia a nobis prohiberi non debet accipere, qui in igne positus necesse ardere. Cum verò non amor procreandae sobolis, sed voluptas dominatur in opere committionis, habent conjuges etiam de sua committione, quod debeant. ¶ Paulus post. ¶ Tunc autem vir, qui post admissionem conjugis aqua lotus fuerit, etiam sacrae communionis mysterium valet accipere, cum ei iuxta praefinitam sententiam ecclesiam etiam licuerit intrare.

¶ Legitima Ita emendatum est ex variis codicibus Gregorii. Antea legebatur, oportet itaque legitimam carnis esse copulam. Multa etiam alia sunt emendata.

a Sent. ibid. lvo p. 8. c. 84. Pann. l. 6. c. 21. b al. purgatus c sup. dist. 5. Sent. ibid. lvo p. 8. cap. 79. d 1. Corint. 7. e Epistolae f al. cadit.] orig. g Ioh. 8. h Sent. 4. dist. 31. Poly. l. 6. c. 10. lvo part. 8. c. 88. i suam conjugem.] orig.

3 pars. Hinc etiam in diebus abstinentia nuptia celebrari
prohibentur.

C. VIII. ¶ In diebus Quadragesima nuptias ce-
lebrare non licet.

Unde in Laodicensi concilio, c. 52. legitur.

¶ On a oportet in Quadragesima aut nuptias, vel
quolibet natalitia celebrare.

C. IX. ¶ De eodem.

Item ex concilio Martini Bracarenfis, 48.

¶ On b licet in Quadragesima natalitia martyrum ce-
lebrare: sed tantum sabbatho & Dominica pro com-
memoratione eorum oblationes offerri. Sed nec natali-
tia, nec nuptias licet in Quadragesima celebrare.

C. X. ¶ De eodem.

Item ex concilio Ilerdensi.

¶ On e oportet à Septuagesima usque in octavas
Pasche; & tribus hebdomadibus ante festivitatem
sancti Joannis Baptistæ, & ab adventu Domini usque post
Epiphaniam nuptias celebrare. Quod si factum fuerit,
separantur.

C. XI. ¶ De eodem.

Item Nicolaus Papa ad consilia Bulgarorum,
cap. 48.

¶ Et à uxorem ducere, nec convivia facere in qua-
dragesimali tempore convenire posse nullatenus ar-
bitratur.

4 pars. Hic autem servanda sunt, si uxor consensum adhi-
bere voluerit: utam sine ejus consensu, nec causa orationis conti-
nentia servet debet.

C. XII. ¶ Nisi ex consensu communi, orationis con-
jugii vacare non possunt.

Unde Augustinus in libro primo de adulterinis
conjugiis, c. 2.

¶ Nisi nec ad tempus, ut vacetur orationi, ni-
sine consensu, voluit conjuges carnali invicem frau-
dari debent.

C. XIII. ¶ Nisi ex consensu communi, conjugatus
penitentia non datur.

Hinc etiam in secundo concilio Arelatenfi,
c. 2. legitur.

¶ Penitentiam s. conjugatus non nisi ex consensu dan-
dam.

QVÆSTIO V.

¶ Quid autem sine consensu uxoris viri continentiam
vivere non possit, multis auctoritatibus probatur.
Aut enim Augustinus super psalmum 149, in ex-
tremo.

C. I. ¶ Non potest vir continentiam servare,
nisi uxorem teneat consensum.

¶ Sicut vir g. continere i jam volo, nolo autem,
dixit, non potest. Quod enim tu vis, non vult illa.
Nam quod continentiam tuam debet illam facere for-
nicatam? si alit nupserit te vivo, adultera erit. Non vult
tali modo Deus compenfare tale damnum. Redde debi-
tum, & non exigit, reddet. Pro satisfactione 2 perfe-
cta dicitur computabit, si non, quod tibi debetur, exi-
git, & reddis, quod debetur uxori.

¶ Continere ¶ Sicut etiam apud Magistrum: sed B. Augu-
stinus & Ivo habent, continere jam volo, non jam uxorem,
non potest. Quid, si tu vis, & illa non vult?

a Ivo p. 1. c. 49. Bare. l. 3. c. 10. Polyt. l. 3. tit. 24. b Ivo par. 4.
cap. 45. Simile habetur in concilio Salegasti. c. Sent. 4. dist. 32.
Polyt. l. 3. tit. 1. Bare. l. 3. c. 4. Ivo p. 2. l. 142. Pam. l. 6. c. 2. d. Sent.
lib. 1. cap. 47. f. 1. c. 3. e. Sent. 4. dist. 32. Ivo p. 3. ca. 23.
f. Ivo p. 1. c. 47. & par. 1. cap. 14. & c. 123. g. Sent. ibidem.
Ivo p. 1. c. 17.

2 ¶ Satisfactione] In aliquot manuscriptis, & apud B. Au-
gustinum, & Magistrum, & Igonem est, sanctificatione. Sed
ob glossam non est mutatum.

C. II. ¶ Non debet extorqueri mulieris consen-
sus ad continentiam Deo voven-
dam.

Item Alexander Papa II. Landulpho in Corsica.

¶ Notificasti a te morte tenus infirmatum, & pecca-
torum tuorum recordatione & terrore valde pa-
vesfactum; anxie quæsisse monachum fieri; à tua uxore
minis, & terroribus eam occidendi, ad hoc licentiam ex-
torsisse, & sic te monasticam b vestem sine Abbate sum-
psisse, & monasterium petiisse: postea verò, cum sanus fa-
ctus esses, tuæ uxoris reclamationibus, ejulationibus &
placibus, tuæque familia dispersionibus devictus, &
utpote penitens, domum remeasse, & post multos dies
quorundam sapientum consilio ad jam dictæ mulieris
cubile rediisse. Nunc autem, si tibi tua uxore uti licet,
nostrum requiris consilium. Si ita denique est, ut tuus
nuntius narrat, non videtur nobis rationabiliter, neque
sana mente id factum: quoniam, cum omni homini ad
monasticam tendenti vitam, legaliter, sanctè & justè sit
peragendum, tu contra leges minaciter & violenter à tua
uxore, partim terrore mortis, partim tuæ infirmitatis do-
loribus exinanitus, devia secutus, nulla, ut dicitur, licen-
tia accepta recessisti, & monasterium petisti. Non enim
violencia, sed ex pari voluntate & consensu (sicut sancti
Patres dicunt) hoc fieri debet: neque vir 2 monasterium
eligere, aut professà continentia habitum cum festinatio-
ne debet mutare.

1 ¶ Devictus] Ivo habet, utpote penitens devictus;
Pannormia, utpote penitus devictus domum remeasse.

2 ¶ Neque vir] Apud Ivoem & in Pannormia legitur:
neque vir in monasterium recipiendus est, nisi uxor illius
scemineum monasterium elegerit, aut professà continen-
tiam, habitum cum festinatione mutaverit. Sed muta-
tionem non est: quoniam glossa videtur magis convenire lectioi Gra-
tiani.

III. ¶ Vir potest abnuere vota continentia,
quæ sine ejus consensu Deo uxor ob-
tulit.

Item ex concilio c. apud Compendium.

¶ Vlier, si sine a licentia e viti sui velum in caput
miserit, si viro placuerit, recipiet eam iterum ad
conjugium.

C. IV. ¶ Non potest vir continentia vota rescin-
dere, quæ ejus assensu mulier Deo
promisit.

Item Augustinus f. ad Ecdesiam, epist. 199.

¶ Quid g Deo pari consensu ambo voveratis, per-
severanter usque in finem reddere ambo debui-
stis. A quo proposito si lapsus est ille, tu saltem instan-
tissime b persevera. Quod te non exhortaret, nisi quia
tibi ad hoc ipse consenserat. Nam si nunquam tenuis-
ses ejus assensum, numerus te nullus defendisset an-
norum. & post panca. ¶ Non quia pariter temperaba-
tis à commissione carnis, ideo tuus maritus esse desti-
terat, imò verò: tanto sanctius inter vos conjuges ma-
nebatis, quanto sanctiora concorditer placita servaba-
tis. Nihil ergo de tua veste, nihil de tuo auro, vel argen-
to, vel quacunque pecunia, aut rebus ullis terrenis tuis
sine arbitrio ejus facere debuisti. & infra. ¶ Est quidam
pro modulo personæ habitus matrimonialis à viduali ve-
ste distinctus, qui potest fidelibus conjugatis salva re-
ligionis observantia convenire. Hinc te maritus si de-

a Ivo par. 3. c. 220. Pannorm. l. 6. c. 85. b al. monachum carni-
c. Cap. l. 5. c. 16. d. Bare. l. 9. c. 47. Ivo p. 1. c. 18. & p. 9. c. 124.
e. comestr. Capitul. f. Et Beda. Cor. 7. g. Ivo p. 1. c. 47.
Pann. l. 6. c. 8. h. al. consuetudinem.